

Dr. Leander Brozović - Život i djelo

(Uvodna izlaganja na »Memorijalu dra Leandera Brozovića«, održanog u Koprivnici 24. lipnja 1978. godine)

Mihael RUBEŠA

BIOGRAFIJA dra LEANDERA BROZOVIĆA (1897 — 1962) I NJEGOV RAD U VETERINARSTVU

Dana 31. kolovoza 1962. u koprivničkoj bolnici umrla je od infarkta srca markantna veterinarska ličnost — dr Leander Brozović. Rođen je 2. listopada 1897. u Budimpešti, gdje mu je otac bio zaposlen kao bravar u tvornici oružja. Majka i otac rođeni su mu u Koprivnici i oboje potječu iz obrtničke obitelji. U Budimpešti završava dva razreda osnovne škole, a nakon preseljenja roditelja u Koprivnicu, tu završava ostala dva razreda osnovne škole i četiri niža razreda realne gimnazije. Peti razred gimnazije pohađa u Vukovaru, šesti u Zagrebu, a posljednja dva u Osijeku, gdje je 1918. god. i maturirao. Iste se godine upisuje na Visoku veterinarsku školu u Budimpešti. Godine 1919. prelazi na novoosnovanu Višu veterinarsku školu u Brnu, gdje polaže prvi strogi ispit. Zatim studira u Dresdenu i Lavovu i ondje diplomira godine 1924. Prve tri godine službovao je u novoformiranoj Visokoj veterinarskoj školi u Zagrebu kao asistent na medicinskoj klinici. Dana 11. veljače 1927. postavljen je za veterinaru pripravnika pri kotarskom poglavarstvu u Novom Vinodolskom, a 30. svibnja 1927., pošto je položio državni stručni ispit, imenovan je kotarskim veterinarom u istom mjestu. U tim godinama službovanja u Zagrebu i Novom Vinodolskom upoznao je djela velikog Slavena i naturaliziranog Hrvata prof. Josipa Ubla, koji je napisao originalne veterinarske knjige na hrvatskom jeziku, što su bile temelj našeg veterinarstva. Uviđajući veličinu tog pisca prvih veterinarskih djela na hrvatskom jeziku i tvorca hrvatske veterinarske terminologije, dr L. Brozović se prihvaća da kao disertacijsku raspravu izradi radnju pod naslovom: »Život i rad Josipa Ubla«. Dana 30. lipnja 1928. obranio je disertacijsku raspravu i promoviran je u doktora veterinarskih

nauka. U tom vremenu sudjeluje i u riječkom »Novom listu« napisima iz veterinarske i stočarske problematike. Napisao je u Obiteljskom kalendaru (izdanje Vinka Vošickog 1928.): Bolesti naših životinja. Pod ovim djelima vidi se da je u tom razdoblju svoju aktivnost razvijao i u praktičnom veterinarstvu i stočarstvu. Boraveći među narodom osjetio je da je potrebno djelovati i prosvjetiteljskim radom na unapređivanju stočarstva tog kraja.

Godine 1929. postavljen je za kotarskog veterinaru u Kutini, a 1931. za kotarskog veterinaru u Velikoj Kikindi, gdje ostaje do 1940. Tu se susreće s opakim zaraznim bolestima: bedrenicom, bjesnoćom, slinavkom i šapom te kugom pčelinjeg legla, a odraz toga su i stručne rasprave pisane u »Jugoslavenskom veterinarskom vjesniku« o liječenju bedrenice prije 100 godina (1930), slinavki i šapu (1938), o kugi pčelinjeg legla (1935) te o bjesnoći. Značajne su i njegove rasprave o Ciganima nadriveterinarima (1938) te o veterinarskim ljekarušama. To nam sve govori o njegovoj živoj djelatnosti i o brizi ne samo za unapređenje stočarstva kraja u kojem je radio, nego i za očuvanje i unapređivanje zemaljskog stočarstva. Da bude što bliži i prisutniji samome seljaku proizvođaču i nosiocu tadašnje stočarske proizvodnje, u časopisima »Seljačko gospodarstvo« i »Seljački dom« tijekom 1940. i početkom 1941. objavljuje dvadesetak napisa za prosvjeđivanje uzgajivača stoke.

Od veljače do studenoga 1940. kotarski je veterinar u Križevcima. Odatle odlazi u Zagreb da bi bio u upravnoj službi, a 18. veljače 1941. primio je mjesto kotarskog veterinaru u Koprivnici. Služba u Koprivnici prekidana je kraćim radom u Gyekenesu i u Virju, odakle se ponovo vraća u Koprivnicu i tu službuje do odlaska u invalidsku mirovinu 31. ožujka 1955. Vrlo zanimljivu raspravu sabranih spoznaja u neposrednom kontaktu sa stočarima objavljuje 1941. god. u časopisu: »Etnografska istraživanja i građa« pod naslovom »Narodna pomagala za sputavanje i savladavanje domaćih životinja«. Nadalje, pojavom nove bolesti

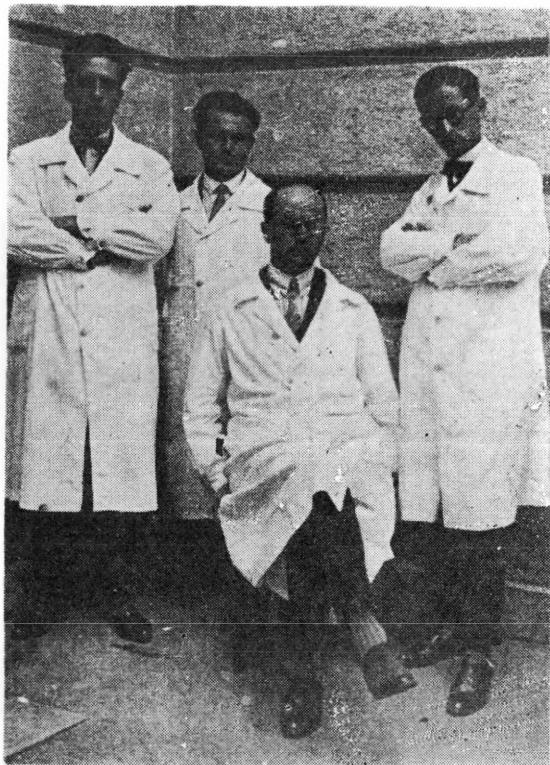
svinja zarazne uzetosti prvi put u našoj zemlji iz pera se dra Brozovića pojavljuju članci o toj bolesti, o prepoznavanju bolesti i o mjerama koje su potrebne za njeno suzbijanje.

Nadalje, istraživački rad, plod neposrednog kontakta sa stočarima, odnosi se na provođenje ekonomske kastracije pod naslovom »Štrojenje domaćih životinja frkanjem i tuckanjem«. Također u ovom razdoblju objelodanjuje osvrt na prikaz »Povijest liječenja životinja u Poljskoj«. S time bih završio prikaz glavnih radova iz oblasti veterinarstva i stočarstva koje je dr L. Brozović objavio kao aktivni veterinar. Na svakom je mjestu bio savjestan i uredan, jako stručan. Pored velike zauzetosti u svakodnevnom obavljanju veterinarskih zahvata, u sprečavanju bolesti i liječenju stoke, u obavljanju nadzora nad prometom stoke i zdravstvenom nadzoru živežnih namirnica životinjskog porijekla, rado predaje svoje znanje drugima usmeno i pišući stručne rasprave i popularne članke.

U danima stvaranja samoupravne veterinarske organizacije sa samostalnim financiranjem, koju je tako zdušno provodio i proveo dr Nikola Fijolić od 1848. na dalje, dr Leander Brozović je bio pobornik i sprovodilac tih ideja u ovom kraju te ga možemo smatrati osnivačem kotarske veterinarske stanice u Koprivnici i kotarskim veterinarskim ambulantom u Sokolovcu, Goli i Novigradu Podravskom. Tako je i njegovom zaslugom stvorena organizacija koja je imala uvjete da veterinari ne čekaju stočare koji ne poznaju mogućnosti dometa suvremene veterinarske i stočarske znanosti, nego da oni sami traže stočara i pokažu mu što znadu i umiju. Da je to bio ispravan pit, dokaz je danas razvijena veterinarska služba u ovom kraju, koja imade Veterinarsku stanicu sa sjedištem u Koprivnici i devet područnih ambulanti te desetak punktova, koje svakodnevno obilaze veterinarski stručnjaci pružajući stočarima usluge prema dostignućima suvremene veterinarske znanosti i stočarskih dostignuća.

Literatura:

- Dr DANICA RUBESA: Zaslužni veterinari Hrvatske, 1976/115.
- Bolesti naših životinja, Obiteljski kalendar, Izdanje Vinko Vošicki, Koprivnica 1928.
- Liječenje bedrenice prije 100 god., Jugoslavenski veterinarski vjesnik, broj 1, 1930.
- Kuga pčelinjeg legla, J. v. v., Kikinda 4., VIII 1935.
- Cigani nadriveterinari, Liječnički vjesnik, Zagreb, broj 8, 1938.
- Veterinarska ljekarna Baltazara Adama Krčalića, Liječnički vjesnik, Zagreb 9, 1938.
- Slinavka i šap, Jugoslavenski ratar, Ljubljana, broj 10, 1038.
- Seljačko gospodarstvo, »Seljački dom«, 1940—1941., — napisi iz gospodarstva
- Narodna pomagala za sputavanje i savladavanje domaćih životinja »Etnografski istraživačka građa« Zagreb, III 1941.



Dr Leander Brozović (prvi s desna) snimljen na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu tridesetih godina

- Nedavno se u našoj državi pojavila opaka bolest — zarazna uzetost svinja, Hrvatski dnevnik, Zagreb, 20. II 1941.
- Zarazna uzetost svinja, »Jutarnji list« Zagreb, 8, III 1941.
- Nepoznata zaraza svinja u Koprivnici 1831., Vet. vjesnik, Zagreb broj 12, 1942.
- Štrojenje domaćih životinja frkanjem i tuckanjem, »Etnografska istraživanja i građa«, Zagreb, IV—1942.
- Povijest liječenja životinja u Poljskoj (prikaz), Veterinarski vjesnik, Zagreb broj 5—6., 1942.
- Prilog povijesti veterinarstva u Hrvata, Spomenica Veterinarskog fakulteta u Zagrebu;
- I povijesti goveđe kuge u Hrvatskoj, »Zbornik radova Jug. društva za historiju medicine Jugoslavije i veterine«, III, 1960.
- Prilog povijesti bjesnoće i njezinog suzbijanja u Hrvatskoj, Zbornik radova Jug. društva za historiju medicine, farmacije i veterine, II-1960.